

Askerlikten muafiyet hakkında bilgi: Engelli ya da herhangi bir hastalığı olan bireylerden, kendilerine askerlik çağrı belgesi (celp) gelenler, aile hekimleri ile iletişime geçerek mevcut engelli sağlık kurul raporlarını beyan ederler. Askerliğe elverişli olmayanlar, en az %40 oranında engellilik sağlık kurul raporu almaları halinde haklarından yararlanabilirler.

Yatılı kurum bakımı hizmeti: Bakıma ihtiyaç duyacak derecede engelli olup evde bakımı sağlanamayan engelli bireyler gerekli şartları sağlamaları halinde, resmi ya da özel bakım kurumlarından yararlanma hakkına sahiptir. Sosyal hizmetler il müdürlüklerinden-sosyal hizmet merkezlerinden bilgi alınabilir.

Engelli seçmenler için düzenleme yapılması: Seçim Kurulları seçimlerde oy kullanacak engelli bireyler için oy kullanma alanlarını uygun hale getirmekle yükümlüdürler. Seçmen kaydı sırasında engelli sağlık raporunu veriniz. Yatağa bağımlı olup evden çıkamayacak durumda olduklarını hekim raporu ile tespit ettiren seçmenler, evlere oy sandığı talebinde bulunabilirler.

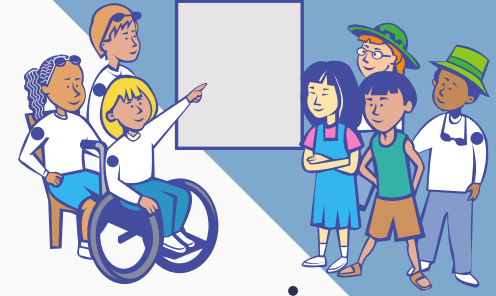
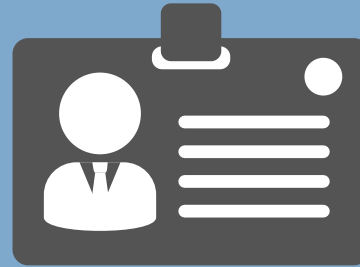
ENGELLİ KİMLİK KARTI

Engelli kimlik kartı çıkartmak, isteğe bağlıdır. En az %40 ve üzerinde geçerli engelli sağlık kurul raporu olan yetişkinler ile ÇÖZGER raporunda 2. kategori ve üzerinde özel gereksinim düzeyi yazılı olan çocuklar, engelli kimlik kartı alabilirler.

Engelli kimlik kartına sahip olmayan engelliler, ilgili mevzuatla tanınan haklardan sağlık kurulu raporunu ibraz ederek faydalanabilir.

Raporunda “ağır engelli” ya da “tam bağımlı” yazan yetişkinler, “refakatli” ibareli engelli kimlik kartı alırlar. ÇÖZGER raporunda, “çok ileri düzeyde özel gereksinim var (ÖGV)”, “belirgin özel gereksinimi var (BÖGV)” ve “özel koşul gereksinimi var (ÖKGV)” ifadeleri olan çocuklar ise “refakatli” ibareli engelli kimlik kartı alabilirler.

Başvuru: Sağlık kurul raporunun aslı gibidir fotokopisi (20 Şubat 2019 tarihinden sonra rapor alanlar için e-nabız sisteminden alınmış rapor örneği), 15 yaş üstü olanlar için 2 resim ve nüfus kâğıdı fotokopisi ile birlikte illerde Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerine, ilçelerde Sosyal Hizmet Merkezlerine başvuru yapılır.

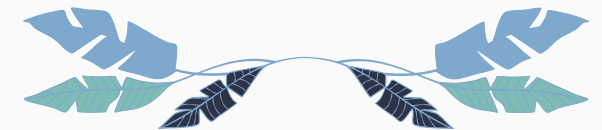
ENGELLİ HAKLARIM

Ülkemizde engelli haklarından yararlanmak için; bireyin en az %40 oranında engelli olduğunu, Sağlık Bakanlığı tarafından engelli sağlık kurul raporu vermeye yetkilendirilmiş bir hastaneden aldığı raporla belgelemiş olması gerekir.

Özel gereksinim raporu (ÇÖZGER) olan çocuklar için ise I. kategori olan “özel gereksinimi var-ÖGV” dışındaki tüm kategorilerde belirtilen özel gereksinimleri olan çocuklar ve yasal bakım verenleri

Eski Yönetmeliğe rapor alanların özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanabilmeleri için en az %20 oranında engelli olmaları gerekir.

Kamusal Kurum ve Kuruluşların Düzenlemeleri

Su indirimi: Bulduğunuz il/ilçe belediyesine başvuru yaparak engelliler için su indirimi yapıp yapılmadığını öğrenebilirsiniz. Eğer indirim yoksa belediyeden bunu talep edebilirsiniz.

Şehir içi ulaşım: Belediye otobüsleri, özel halk otobüsleri, metro seferleri, TCDD ve Deniz Yollarının şehir içi/dışı seferleri ücretsizdir. “Ağır engelli”, “tam bağımlı birey” ya da çocuklar için “Çok ileri düzeyde özel gereksinim var (ÖGV)”, “Belirgin ÖGV” ve “Özel koşul gereksinimi var (ÖKGV)” ibareli raporu olanların bir refakatçisi (engeli olan kişi ile birlikte olmak şartıyla) ücretsiz ulaşımından yararlanır.

Şehirler arası otobüslerde indirim: Sadece engelli bireyin kendisi indirimden yararlanır. Şehirler arası ulaşımında engelli indirim; otobüs firmaları, en az %40 oranında engeli olduğunu belgeleyen kişilere; 20 koltuğa kadar olan taşıtlar için 1 kişiye, 20 koltuktan fazla koltuğa sahip taşıtlar için ise en fazla 2 kişiye, geçerli ücret tarifesi üzerinden bilet ücretinde %40 indirim uygular.

Devlet Tiyatroları: Gösteriler ücretsiz izlenir. Özel tiyatrolar ücretli olabilir.

Müze ve ören yerleri: Giriş ücretsizdir. Özel işletilen müze ve ören yerlerine giriş ücretli olabilir.

Hava yollarında indirim: THY için; iç hat biletlerinde %20 indirimden, dış hat biletlerinde %25 indirimden faydalanılır. Ağır engeli olan yolcuların refakatçileri de indirimli bilet alabilir.

Sinema bileti: Sinema işletenler, engeli olan bireyler için bilet fiyatlarında %50 oranında indirim yapabilirler.

Futbol müsabakalarının izlenmesi: 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliği Önleme Kanunu gereği, futbol müsabakalarına kartla girilmesi zorunlu olduğundan engeli olan bireyler, uygun gördükleri passolig kartını almak zorundadırlar.

Temsili askerlik uygulaması/töreni: Askerlikten muaf olan, en az %40 engel oranına sahip gençler, her yıl Mayıs ayında, Engelliler Haftasında yapılan bir günlük Temsili Askerlik Törenine katılabilirler. Bu törene katılmak isteyenler, yaşadıkları yerdeki en yakın askeri birliğe, her yılın Nisan ayında başvuru yapması gerekmektedir.

TOKİ kura çekilişinde haklar: TOKİ kampanyalarında uygun şartları taşıyan engelli bireyler, özel kuraya katılırlar. Kurada çıkmayanlar, genel kuraya katılabilirler.

Kablolu TV hizmetleri: TV yayını hizmetlerinde (Digitürk, Türksat Uydunet Hizmetleri, Turkcell Süperonline gibi), telefon/internet hizmetlerinde (Türk Telekom Sabit Hat, cep telefonları, Superonline, TTNET ve Fiber İnternet, D Smart gibi) indirimli tarifeler mevcuttur.

Özel kreş ve gündüz bakımevlerinden yararlanma: Hafif zihinsel, görme, işitme, konuşma ve bedensel engeli olan çocukları kabul eden kuruluşlarda özel eğitim öğretmeni veya rehber öğretmen bulundurulur. Anne ya da babası engelli olan çocuklar, ücretsiz olarak kuruluşlara yerleştirilir. Ücretsiz olarak yerleştirilen çocukları kabul etmeyen kuruluşlar hakkında Yönetmeliğin 51'inci madde hükümleri uygulanır.

Pasaport alımı: Pasaport Kanununa göre; diplomatik, hususi veya hizmet damgalı pasaport alanların ergin olsalar dahi yanlarında yaşayıp evli bulunmayan ve iş sahibi olmayan aynı zamanda bedensel, zihinsel veya ruhsal engellerinden en az biri nedeniyle sürekli bakıma muhtaç durumda olduğu resmi sağlık kurumlarının düzenlediği sağlık kurulu raporu ile belgelenen çocuklarına da hak sahibi kişinin pasaportu ile aynı sürede geçerli pasaport verilir.

“Yapacaklarım sınırlı, ama ufku geniş.”

VERGİ MUAFİYETLERİ Şikayet-İstek-Öneri

- 📌 Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) İstisnalı Araç Alımı
- 📌 Motorlu Taşıtlar Vergisi (MTV) Muafiyeti
- 📌 Engelli park kartı temini
- 📌 Engelli araç park yeri yaptırılması
- 📌 Gelir Vergisi İndirimi
- 📌 Emlak Vergisinden Muafiyeti

SOSYAL YARDIMLAR

- ➡ Engelli Aylığı - Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına (SYDV)
- ➡ Engelli Yakını Aylığı
- ➡ 18 Yaş Üzeri Aylığı
- ➡ Evde Bakım Aylığı - Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
- ➡ Vakıf Aylığı - Vakıflar Bölge Müdürlüklerine

Her bir aylığın başvuru ve bağlanma şartları farklıdır. İlgili yerlere başvurularak bilgi alınabilir.

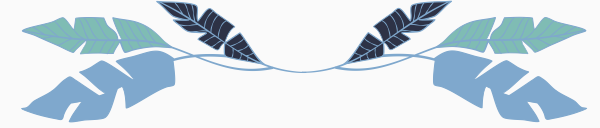
HANİFE-SELÇUK TEŞİK REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Engelliler, engelli yakını olanlar ve engelliler hakkında çalışma yapan örgütler; taleplerini, şikayet, istek ya da önerilerini muhatap olan idareye verebilecekleri gibi aşağıda iletişim bilgileri verilen kurum ve kuruluşlara da iletebilirler.

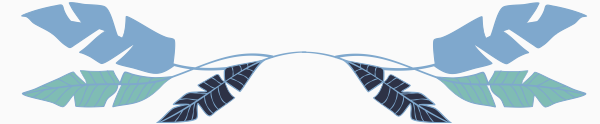
- ➡ Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB) Engeli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü (0312) 705 70 00- 01
- ➡ ALO 183 AÇSHB Sosyal Destek Hattı
- ➡ Alo 183 Whatsapp İhbar ve Bilgilendirme Hattı: 0 501 183 0 183
- ➡ Otizm, Zihinsel Özel Gereksinimler ve Nadir Hastalıklar Dairesi Başkanlığı
- ➡ ALO 144 Sosyal Yardımlar
- ➡ Kamu Denetçiliği Kurumu
- ➡ Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
- ➡ Sağlık Bakanlığı İletişim Merkezi (SABİM)- ALO 184
- ➡ Milli Eğitim Bakanlığı İletişim Merkezi (MEBİM)- 444 0 632
- ➡ Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER)-ALO 150
- ➡ Yabancılar İletişim Merkezi (YİMER)-ALO 157

ENGELLİ YAKINI/ ÇOCUĞU OLAN ÇALIŞANLARIN HAKLARI

Mazeret izni hakkı: En az yüzde %70 oranında engelli ya da süregelen hastalığı olan çocukları için tüm çalışanlara; çocuğunun hastalanması halinde, doktor raporuna istinaden on güne kadar mazeret izni verilir. ÇÖZGER raporu olan çocuklar için %70 ve üzeri engel oranlarına karşılık gelen ifadeler; “çok ileri düzeyde özel gereksinim var”, “belirgin düzeyde özel gereksinim (BÖGV)” ve “özel koşul gereksinimi var (ÖKGV)” ifadeleridir. Bu iznin kullanımında senelik iznin kullanılmış olması şartı aranmaz. Çalışan kişi, bu izni parçalar halinde kullanabilir ya da tamamını birden talep edebilir.

Kamu Personelinin Hakları

Engelli çocuğu olan annelere yarı zamanlı çalışma hakkı: DMK'nın 104'üncü maddesine ve İş Kanununun 74'üncü maddesine göre; memur ve işçi anneler için doğumda ya da doğum sonrası ilk 12 ay içinde, bebeğin özel gereksinimi olduğu tespit edilenlere; analık izni bitiminden başlamak üzere bebek 12 ayı tamamlayıncaya dek (ücret kesintisi olmadan) yarı zamanlı çalışma hakkı (izni) verilmiştir.

Ağır engeli bulunan çocuğu olan sigortalı annelerin erken emekliliği: Çalışılan sürenin dörtte biri oranında süre çalışılan süreye ilave edilir. Bu süre emekliliğe kalan süreden düşürülür. Bu haktan yararlanmak için, eğer boşanma durumu varsa velayetin annede olduğu süreler dikkate alınır. Çocuğun bakım evine verilmesi halinde bu haktan yararlanma süresi sona erer. Bakıma muhtaç durumdaki çocuğun vefatı halinde anne, çocuğun yaşadığı süreler için sonradan başvuruda bulunabilir.

"Engeller hayatın ritmini yakalamaya engel olmaz."

Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Kamu Çalışanına Aile Yardımı Ödeneği: İlgili mevzuat ve bu Toplu Sözleşme hükümleri uyarınca çocuklar için verilmekte olan aile yardımı ödeneği, en az %40 engelli olan çocuklar için %50 artırımlı olarak ödenir. ÇÖZGER raporu olup 2 ve üzerinde gereksinim düzeyi olanlar için bu yardım ödenir.

Engelli yakını olan memurlar için Genelge:30
Ocak 2010 tarihli "Sendikal Gelişmeler Doğrultusunda Alınacak Önlemler" konulu, Başbakanlık Genelgesinin (2010/2) 3'üncü maddesi: "Kamu çalışanlarının kanunen bakmakla yükümlü olduğu engelli aile bireyinin bakıma muhtaç olduğunun ilgili mevzuatına göre alınmış geçerli engelli sağlık kurulu raporu ile belgelendirilmesi kaydıyla bu durumdaki personele; engelli aile ferdinin günlük bakımı için izin kullanımında gerekli kolaylık sağlanacak ve personel mesai saatleri dışındaki nöbet görevinden ve gece vardiyasından muaf tutulacaktır." Bu Genelge kamuda çalışan işçileri kapsamaz.

Sağlık Bakanlığı çalışanları: Sağlık Bakanlığı, haklardan yararlanmaları adına engelli ve engelli yakını olan çalışanlardan yeniden engelli sağlık raporu istenmemesi hususunu da belirtmiştir. GEAH'da çalışan memurlar, haftada 8 saat özel eğitim izni kullanabilmektedir.

Kamuda çalışan işçiler ve sözleşmeli personel:
Bu çalışanlara ait yukarıda ifade edilen izinler konusunda düzenleme olmadığından, söz konusu izinlerin kullanımı idarenin inisiyatifindedir. Bu çalışanlar için Toplu İş Sözleşmesi Kararı gerekmektedir. Ancak, özellikle engelli çocuğun üstün yararı ilkesi göz önüne alındığında engelli çocuğu olan işçinin talebi doğrultusunda vardiya saatlerinde düzenleme yapılması gerektiği söylenebilir.

Emniyet Genel Müdürlüğü çalışanları: "Ağır engelli yakını olan çalışanların, sadece hafta içi mesai saatlerinde çalıştırılması, mesai saatleri dışındaki tüm ek görevlerden, nöbetlerden ve gece mesaisinden muaf tutulması, özürülü aile bireyinin günlük bakımı için izin kullanımında personele gerekli kolaylığın sağlanması, anne ve babanın personel olması durumunda her ikisinin de belirtilen haklardan faydalandırılması sağlanacaktır." Bakınız: Emniyet Genel Müdürlüğü Genelgesi

TSK da çalışan, engelli yakının olan işçiler:
Ağır engeli bulunan yakını olan işçilere her bir engeli olan yakını için ayrı ayrı olmak üzere günde 1 saat bakım izni, özel eğitime devam eden engelli eş, bakmakla yükümlü olduğu çocuk ve vasisi olduğu kardeşi için her biri için ayrı ayrı olmak üzere haftada 8 saat eğitim izni verilmiştir. Daha sonra "8 saat" ifadesi "günlük çalışma süresi" şeklinde değiştirilmiştir.